

Prof. UAM dr hab. Hanna Suchocka

Transformacja ustrojowa państw Europy Środkowej i Wschodniej w świetle prac Komisji weneckiej
Zagadnienia na egzamin

I. Czym jest Komisja wenecka:

- geneza, założenia, członkostwo, cele.
- miejsce komisji w systemie Rady Europy.
- zasady leżące u podstaw działania Komisji Weneckiej,
- charakter prawny opinii Komisji weneckiej,

II. Z jakimi problemami zmierzały się państwa Europy Środkowej w pierwszej fazie transformacji w zakresie zmian konstytucji:

- jakie podstawowe zasady ustrojowe musiały być zmienione.
- zmiany do konstytucji czy nowe konstytucje,
- charakter konstytucji.

III. Zmiana koncepcji dotyczącej relacji prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego:

- system monistyczny czy dualistyczny.
- na czym polega system monistyczny i jego znaczenia dla ochrony praw jednostki.
- znaczenie przystąpienia poszczególnych państw do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka,

IV. Państwo prawa - Standardy państwa prawa –

- Raport CDL-AD (2016)007 Komisji weneckiej.
- Gdzie poszukuje się wspólnych standardów europejskich.

V. Problemy gwarancji praw mniejszości.

- rozwiązania Ligii Narodów a rozwiązania po II wojnie światowej.
- Problem praw mniejszości narodowych w związku z rozpadem systemu socjalistycznego.
- Definicje mniejszości – jej ewolucja.
- Inicjatywy Rady Europy i Komisji weneckiej w zakresie praw mniejszości narodowych, etnicznych i językowych.
- Karta praw językowych.
- Zasady leżące u podstaw przygotowania rozwiązań prawnych (zmiany konstytucji i ustaw) dotyczących ochrony praw mniejszości narodowych w świetle opracowań Komisji Weneckiej,
- Specjalne prawa dla mniejszości (affirmative action) a zasada niedyskryminacji.

VI. Standardy Komisji weneckiej dotyczące partii politycznych:

- rejestracja, delegalizacja,
- zasady finansowania,

VII. Relacje wzajemne większości parlamentarnej i opozycji w świetle opinii i raportu Komisji Weneckiej,

- rola większości a uprawnienia opozycji w procesie stanowienia konstytucji,

VIII. Rozliczanie się z przeszłością komunistyczną:

- Dekomunizacja, weryfikacja, lustracja.
- Warunki i problemy związane z przeprowadzaniem weryfikacji,
- Ustawy lustracyjne - Albania, Macedonia, Mołdawia, Ukraina

IX. Zasada podziału władz kontra zasada jedności.

- Poszukiwanie relacji – parlament, prezydent, rząd.
- spor rumuński o interpretację konstytucji i projekty zmian konstytucji rumuńskiej.
- rządzenie za pomocą pilnych dekretów z mocą ustawy. Krytyczna ocena nadmiernego wykorzystywania instytucji dekretów w Rumunii.
- Zagrożenia związane z nadmiernym wykorzystywaniem ustaw organicznych, (Przykład węgierski)

X. Rola Sądów Konstytucyjnych.

- Znaczenie tzw. sprawiedliwości konstytucyjnej (constitutional justice) w pracach komisji weneckiej.
- Zasady autonomii i ostateczności orzeczeń Sądów konstytucyjnych.
- zasady wyboru sędziów Sądów Konstytucyjnych,

XI. Podstawowe zasady dotyczące sądownictwa.

- sądy w ramach podziału władz. Zasada niezależności sądów. Gwarancje niezawisłości.
- sposoby powoływania sędziów, zasad trwałości urzędu sędziego, postępowanie dyscyplinarne,
- rola Rad sądownictwa. Jakie jest ich główne zadanie.

XII. Organizacja prokuratury.

- różnica pomiędzy niezawisłością sądownictwa a niezależnością prokuratury.
- jakie modele prokuratury w systemie organów państwowych,

XIII. Standardy prawa wyborczego,

XIV. Tendencje w rozwoju konstytucjonalizmu europejskiego, zagrożenia, instrumentalizacja konstytucji – w świetle opinii Komisji weneckiej.